

VNDECIMA PROVINCIA, F O K I E N.

Okien Provincia mari vicina, comodoque ad navigationes ac commercia loco sita, montibus ubique abundat, sed arboribus subinde ac sylvis amœnis, præci-

pue circa prærupta & nemorosa loca, tumulosque culturæ parum idoneos, ex quibus multam pulchramque fabricandis navibus aliisque operibus aptam petunt materiam: ubique fere aquarum ac fontium sunt scaturigines, quæ ad irrigandos agros oryza fere consitos ac feracissimos facili opera derivantur. ubi commoda planicies à natura deest, eam ars hominumque labor ac industria efformavit, obvii passim sunt montes, quos haud immerito viridia theatra dixeris, ad cochleæ modum aptati sunt plures gradus, velut scalæ, quibus à planitie una ad alteram patet aditus, oriza enim cum non nisi in aquis nascatur, planos omnino requirit campos, quod visu jucundum ac rarum est: sæpe etiam de monte in montem per canales aquas deducunt ad irrigationem necessarias; hos autem canales in ipsis montibus natos, arundines videlicet majores illas ac cannas adhibent. Ejusmodi montium cultura per totam fere Sinam usitata est, at nusquam frequentius quam in hac Provincia propter montium multitudinem.

Sinarum in montibus colendis labor.

Commercia Iokienensium.

Augent hujus Provinciæ divitias, rerumque in ea copiam frequentissima commercia, ac mercatorum sagacitas & industria; vix enim ulli alii, quam ex hac Provincia, mare enavigant Sinæ, aut contra regni leges exteras petunt nationes mercatores, qui Sinici Imperii ditissimas ac plurimas merces evehunt, exterisque, quas adducunt, commutant, aurum nimirum, muschum, gemmas, argentum vivum, sericos, cannabinos ac gossipinos pannos aliaque similia pretiosiora; ad hæc ferrum, cujus ibi copiosæ venæ sunt, chalybem, plurimaque ex iis affabre facta, fusaque instrumenta. Ex hac plerumque Provincia institores illi sunt, qui Japoniam, Formosam, Philippinas, Cele-

bes, Javam, Camboyam, Syonem ac similia maris Asiatici, atque Indici loca & Insulas petunt, magnoque quæstu facto ac lucro patriam deinde repetunt, onusti argento, cariophyllis, cinamomo, pipere, sandalo, succino, corallio aliisque: quidquid enim fere à Sinis hætenus obtinuerunt exteri, id ex hac totum derivatum est Provincia, si illa tantummodo exceperis, quæ Lusitani Macaenses ex Quàngtung habuere, quæque in eam inde revexere Sinæ.

Quanta autem hic sit majorum etiam navigiorum (quæ Changpan, & Pancung vocant) copia, vel inde collige, quod Imperatori in Japones bellum meditati portem hæc Provincia obtulerit colligatis inter se navibus ex hac, in Japoniam usque, insulam fabricandum: nec dubium, quin reperti omnino fuissent sufficientes naves, si modo vastum illud ac inquietum elementum, mare inquam, pati voluisset.

Ex hac Provincia, assiduis jam olim per totam Indiam navigationibus inclyta, Marcus Paulus Venetus Indiam ac domum repetiit suam: hæc enim illa est, quam Fugui vocat, à Focheu metropoli deducto nomine. quin imo Insularum Eoi maris ab hujus Provinciæ nautis, à quibus vectus est, eum hausisse notitiam, mihi admodum sit verosimile, à Sinis enim omnes illas lustratas regiones, ac enavigata esse maria, ex illorum historiis plurimisque aliis argumentis mihi certissimum est, & illis Indisque omnino evidens: imo & non obscura indicia Persicum eos adiisse Sinum, ac mare rubrum, quod Erythræum vocant, qua de re alibi tracto fusi. intermissa autem creditur hæc navigatio ob Lusitanorum metum, postquam illi magnam partem Indiæ felicissime occuparunt.

Est hujus Provinciæ gens suis cupiditatibus & voluptatibus turpissimis addicta, ac utriusque libidinis vitio infamis, sagax juxta ac fallax: non una omnes eademque utuntur lingua, sed pro variis urbibus varia est, adeo ut una aliam ægre ac difficulter intelligat; litteratorum erudita locutio, omnibus aliis communis, minus hic quam alibi nota aut in usu est, magno tamen ingenio plerique sunt præditi, Sinicæ eruditioni ac litteris

Navium ibi copia.

Reditus M. Pauli unde?

Sinarum navigationes.

Gentis indoles ac mores.